

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษา ความคิดเห็นของผู้ประกอบการลำไยอบแห้งในจังหวัดลำพูน ที่มีต่อโครงการและมาตรการการส่งเสริมการแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งผล มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ คือ

2.1.1 ความหมายของความคิดเห็น และทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

1) ความหมายของความคิดเห็น

ได้มีผู้ให้ความหมายของความคิดเห็น หรือทัศนคติ (opinion) ไว้หลายท่าน คือ สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2522) ได้กล่าวว่าความคิดเห็น เป็นการแสดงออกซึ่งมีวิจารณ์ญานที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ ความคิดเห็นมีความหมายแค่ว่าเจตคติ (attitude) เพราะความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง (fact) และเจตคติ (attitude) ของบุคคล โดยสุโท เจริญสุข (2524) กล่าวถึงความคิดเห็นว่าเป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเฉพาะ และความคิดเห็นเป็นสภาพความรู้สึกทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ของบุคคลอันเป็นผลให้บุคคลมีความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะ ที่ชอบ ไม่ชอบ หรือ เฉยๆ ส่วนลาวัญย์ จักรานวัฒน์ (2540) ได้ให้ความหมายของของคำว่า ความคิดเห็น คือ ความเชื่อหรือการลงความเห็นที่ไม่ได้เป็นความรู้สึกแท้จริง แต่ในบางครั้งความคิดเห็นในบางสิ่งบางอย่างอาจเป็นจริงได้ และวัชรภา ศรีสัจจะเลิศวาจา (2547) ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นได้ว่า ความคิดเห็นคือความเชื่อถือที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนความแน่นอนหรือความรู้อันแท้จริงแต่จะตั้งอยู่ที่จิตใจ ความเห็น และการลงความเห็นของแต่ละบุคคลที่เห็นว่ามันน่าจะเป็นจริงหรือน่าจะตรงตามที่คิดไว้

จากความหมายต่างๆ ข้างต้น สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก การยอมรับหรือไม่ยอมรับ การเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นด้วยการพูด เขียนหรือสื่อสารให้บุคคลอื่นได้รับรู้โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม และสภาพแวดล้อม ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลนั้นเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองซึ่งความคิดเห็นของแต่ละบุคคลอาจจะเป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากบุคคลอื่นก็ได้ ทั้งนี้ความคิดเห็นยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่

2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

การก่อตัวของความคิดเห็นไปในทิศทางใดเป็นผลสืบเนื่องมาจากเงื่อนไข 4 ประการ (ศักดิ์ สุนทรเสณี, 2531 อ้างใน ธิดา ชูทวี, 2550) ได้แก่

(1) กระบวนการเรียนรู้ที่สะสมเพิ่มพูนขึ้น โดยเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ร่วมเข้าด้วยกัน เช่น ครอบครัว โรงเรียน เพื่อน เป็นต้น

(2) ประสบการณ์ส่วนตัว เนื่องจากมนุษย์ต่างมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไปซึ่งการสั่งสมของประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจะก่อให้เกิดการสร้างรูปแบบเป็นของตนเอง ดังนั้น ความคิดเห็นบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะแต่ละบุคคลที่พัฒนาไปตามวิถีชีวิต

(3) การเลียนแบบ การถ่ายทอดความคิดเห็นของคนบางคนได้มาจากการเลียนแบบความคิดเห็นของคนอื่นที่ตนเองเกิดความพอใจ สรรพชา ชื่นชอบ เช่น ครอบครัว อาจารย์ คารานักการเมือง หรือบุคคลสำคัญ เป็นต้น

(4) อิทธิพลของกลุ่มสังคม การอยู่ร่วมในสังคมก่อให้เกิดการน้อมรับเอาความคิดเห็นของกลุ่มมาเป็นของตน ซึ่งอาจเป็นทั้งการยอมรับโดยสมัครใจหรือการยอมรับแบบจำยอม เพื่อมิให้เป็นการขัดหรือฝืนกระแสสังคมได้ทั้งนั้น ซึ่งกลุ่มสังคมที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์อย่างอย่าง ได้แก่ กลุ่มศาสนา กลุ่มวัฒนธรรม สถาบันต่างๆ เป็นต้น

3) ความสำคัญของความคิดเห็น

การสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใดๆ ออกมาโดยการพูดหรือการเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะมีประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่างๆ เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โครงการพัฒนาใดๆ ก็ตาม ถ้าจะให้สำเร็จและบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงแล้วก็ควรจะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน การเผยแพร่โครงการและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนต่อโครงการจึงจะเกิดผลดี คือ จะช่วยให้โครงการนั้นสอดคล้องเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นอันเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ใช้ประเมินโครงการและทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในการมีส่วนร่วมทำให้เกิดการต่อต้านถ้าสาธารณชนมีส่วนร่วม หรือมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นในโครงการใดๆ ที่จะพัฒนาประเทศนั้นก็จะทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือรักษาไว้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่างๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งการฝึกหัดการทำงานด้วย (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2522 อ้างใน ธิดา ชูทวี, 2550)

4) ประเภทของความคิดเห็น

เรมเมอร์ (1996) อ้างใน (ธิดา ชูทวี , 2550) จำแนกความคิดเห็นเป็น 2 ประเภท คือ

(1) ความคิดเห็นเชิงบวกสุด - เชิงลบสุด (extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ซึ่งทางบวก ได้แก่ ความรักหลงและทางลบ ได้แก่ ความรังเกียจ โดยความคิดเห็นนี้รุนแรง และเปลี่ยนแปลงได้ยาก

(2) ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (cognitive contents) การมีความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีพื้นฐานจากความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ได้แก่ ชอบยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นสามารถเกิดจากการเรียนรู้เข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่ได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือมาจากประสบการณ์ที่เกิดจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีผลต่อจิตใจและความคิดประเภทของความคิดเห็นสามารถแบ่งได้ทั้งในทางที่ดี ได้แก่ การยอมรับและในทางที่ไม่ดี ได้แก่ การปฏิเสธอาจมีระดับความคิดเห็นในระดับธรรมดาและรุนแรง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกลึกซึ้งคิดของผู้นั้น

5) วิธีวัดความคิดเห็น

นีออน (2525) อ้างใน (วารินทร์ พงษ์ตา, 2552) ได้รวบรวมการวัดความคิดเห็นไว้ว่า เนื่องจากความคิดเห็นและทัศนคติมีความหมายและลักษณะต่างๆ ใกล้เคียงกันมาก ดังนั้นการวัดความคิดเห็น จึงสามารถใช้วิธีการวัดทางทัศนคติได้ด้วย แต่เนื่องจากทัศนคติเป็นพฤติกรรมภายใน และไม่สามารถทราบได้เลยว่าบุคคลมีทัศนคติอย่างไร ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีการอนุมานจากพฤติกรรมภายนอกที่บุคคลแสดงออกและวิธีการวัดหลายอย่าง ดังนี้

การรายงานตนเอง (self – report measures) เป็นการวัดทัศนคติ โดยวิธีการให้ผู้ถูกวัดรายงานตนเองถึงความรู้สึกทำที่ต่อสิ่งนั้นๆ อาจเป็นไปในรูปทางบวกหรือทางลบ ไม่ได้แยกองค์ประกอบ ทั้ง 3 ด้าน คือ ความคิด ความรู้สึก หรือด้านพฤติกรรม แต่จะวัดเพียงดี – ไม่ดี สนับสนุน – คัดค้าน เห็นด้วย – ไม่เห็นด้วย มาตรฐานวัดทัศนคติแบบนี้แบ่งออกได้หลายประเภท ดังนี้

ก. มาตรฐานของเทอร์สโตน (Thurstone scale) การสร้างมาตรฐานแบบนี้ โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ต้องการวัด ควรจะได้ประมาณ 100 ข้อ เป็นอย่างน้อย โดยมีลักษณะเป็นทางบวกอย่างมาก เป็นกลาง หรือเป็นทางลบอย่างมาก หลักจากนั้นก็ให้เลือกตอบว่าข้อความใดบ้างต่างกับความคิดของผู้ที่ต้องการวัด ต่อจากนั้นนำมาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละข้อความ แล้วเลือกข้อความตามค่ามาตรฐานวัดที่ได้ก็จะเหลือข้อความเพียง 20 ข้อความ หรือมากที่สุด ไม่เกิน 45 ข้อความ

ข. มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert – type scale) ได้สร้างมาตรวัดทัศนคติโดยพัฒนามาจากของ Thurstone มีข้อความทั้งทางบวกและทางลบปะปนกันส่งไปให้ผู้ตอบตัดสินความว่าข้อความใดตรงกับระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบที่สุด ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยมาก ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

วิธีของลิเคิร์ต (Likert' method) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติ และความคิดเห็นที่นิยมแพร่หลายเพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบโดยจัดอันดับความชอบหรือความไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1, หรือ +2, +1, 0, -1, -2 ตามลำดับ ซึ่งการใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็น นิยมระบุให้ผู้แสดงความคิดเห็นตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดออกเป็น 5 ระดับ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2530 อ้างใน ธิดา ชูทวี, 2550) ได้แก่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้การให้คะแนนขึ้นอยู่กับใจความว่าเป็น ปฏิฐาน (positive) หรือนิเสธ (negative)

2.1.2 บทบาทของรัฐและความล้มเหลวของตลาด (Market Failure)

สุวรรณ ยิบมันตะสิริ (2546) กล่าวว่า ถ้าตลาดเป็นตลาดแข่งขันสมบูรณ์แล้ว การแข่งขันจะเป็นสิ่งช่วยประกันว่าการใช้ทรัพยากรของสังคมเป็นการใช้อย่างมีประสิทธิภาพแบบพาเรโตเสมอ แต่ในความเป็นจริงนั้นตลาดต่างๆ มักจะขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งของการเป็นตลาดแข่งขันสมบูรณ์ เช่นมีการผูกขาดข่าวสารไม่สมบูรณ์ การผลิตหรือการบริโภคสินค้าบางชนิดมีผลภายนอก (externalities) เข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งเรามักเรียกการขาดคุณสมบัติของตลาดแข่งขันสมบูรณ์รวมๆ กันว่า “ความล้มเหลวของตลาด” (market failure) ความล้มเหลวของตลาดนี้เป็นเหตุผลที่สำคัญอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้รัฐต้องเข้ามามีบทบาทแทรกแซงในการจัดสรรทรัพยากรของสังคม เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องหรืออุดช่องโหว่ในการทำงานของตลาดนั่นเอง ความล้มเหลวของตลาดอาจอยู่ได้ในหลายลักษณะ ซึ่งแต่ละลักษณะจะนำไปสู่ปัญหาที่แตกต่างกัน บทบาทของรัฐในการเข้ามาแทรกแซงเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องหรืออุดช่องโหว่ จึงแตกต่างกันไปตามลักษณะของปัญหาด้วยลักษณะของความล้มเหลวของตลาดที่สำคัญได้แก่ การผูกขาด

ถ้าผู้ขายหรือผู้ซื้อบางรายมีอำนาจเหนือตลาด เหนือการกำหนดราคาการจัดสรรทรัพยากร จะไม่มีประสิทธิภาพ เช่น ในกรณีของตลาดสินค้าที่มีผู้ขายรายเดียว (monopoly) ทำการผูกขาดการขายสินค้าชนิดนั้น ผู้ขายย่อมสามารถกำหนดราคาสินค้าให้สูงกว่าต้นทุนเพิ่ม (marginal cost) ได้โดยการจำกัดปริมาณการผลิตทำให้สินค้าที่วางขายมีน้อยกว่าในตลาดที่มีการแข่งขันกัน ดังนั้นเงื่อนไขของการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพจึงถูกบิดเบือนไป ทรัพยากรถูกนำไปจัดสรรเพื่อการผลิตสินค้าที่ผูกขาดนี้มากเกินไป

การแข่งขันอาจมีไม่เพียงพอเนื่องจากผู้ผลิตในตลาดที่มีอยู่เดิมอาจอยู่ประกาศลดราคาถ้าผู้ผลิตใหม่จะเข้ามาในตลาด ดังนั้นจึงทำให้ผู้ผลิตรายใหม่ไม่กล้าเข้ามาแข่งขันด้วย เพราะยังไม่สามารถตั้งราคาสินค้าของตนให้ต่ำเท่ากับผู้ขายรายแรกที่เข้ามาในตลาดก่อนได้ ในกรณีเช่นนี้ รัฐต้องเข้ามาบีบบังคับเข้ามาแทรกแซงอาจโดยการออกกฎหมายควบคุมราคา หรือเข้ามาผลิตแข่งขันด้วย ดังนี้

(1) การขาดข่าวสารที่สมบูรณ์หรือต้นทุนข่าวสารที่สูง

ตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์ทำงานภายใต้ข้อสมมุติที่ว่า การให้ข่าวสารเกี่ยวกับตลาดนั้นสามารถกระจายได้ทั่วถึงและไม่มีต้นทุนเกิดขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งต้นทุนในการกระจายข่าวสารนั้นเท่ากับศูนย์ กล่าวคือทุกๆ คนในตลาดสามารถซื้อขายสินค้าในตลาดในราคาที่ดีที่สุดด้วยข้อมูลที่สมบูรณ์ แต่ในโลกความเป็นจริง มิได้เป็นเช่นนี้ ในการหาซื้อสินค้าเพื่อที่จะได้ราคาต่ำสุด ผู้ซื้อจำเป็นต้องเสียเวลาในการแสวงหา และเวลาเองที่เป็นราคาสินค้าที่มีราคา นอกจากนี้ข่าวสารที่ได้รับนั้นอาจไม่สมบูรณ์ ทำให้การตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ผลิตและผู้บริโภคนั้นนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรที่ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น การขาดข่าวสารที่สมบูรณ์อันเนื่องมาจากความล่าช้าของเวลา เข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคไม่สามารถปรับตัวได้ถูกต้องกับการเปลี่ยนแปลงในภาวะตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เลือกผลิตหรือบริโภคสินค้าเป็นไปในลักษณะที่ไม่ทำให้สวัสดิการของสังคมสูงสุดเป็นต้น การเข้าไปแทรกแซงในกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐในหลายๆ กรณีเป็นการเข้าไปแทรกแซงเพื่อให้ตลาดมีข้อมูลข่าวสารที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น การเข้าไปแทรกแซงของรัฐ (government intervention)

แนวคิดประสิทธิภาพพาเรโต เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับปัจเจกชนมากกว่าสังคมโดยรวม และให้ความสำคัญกับอธิปไตยของผู้บริโภค (consumer sovereignty) ที่สมมติว่าปัจเจกชนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับความต้องการของตนได้ดีที่สุด คือ เลือกซื้อเฉพาะสินค้าที่ตนต้องการและยินดีจ่ายในระดับราคาสูงหรือต่ำตามความต้องการที่มีมากหรือน้อย เป็นไปได้ที่ผู้บริโภคอาจเลือกบริโภคในลักษณะที่มีผลกระทบต่อสวัสดิการของสังคมโดยรวมในอนาคต ดังนั้นในทางทฤษฎีรัฐสามารถเข้าไปแทรกแซงเพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรของสังคมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(2) หน้าที่ทางเศรษฐกิจของรัฐบาล

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลควรเข้ามาทำหน้าที่หลัก 2 หน้าที่คือ หน้าที่กระจายรายได้และความมั่นคงของสังคมและหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรของสังคม แต่ในสังคมที่ขยายใหญ่ขึ้นและมีการติดต่อกับต่างประเทศ เป้าหมายทางเศรษฐกิจของสังคมก็ย่อมมีมากขึ้น

หน้าที่ของรัฐบาลในการเข้ามาแทรกแซงในกิจกรรมทางเศรษฐกิจก็ต้องขยายตามไปด้วยหน้าที่รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและหน้าที่ส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของสังคมได้ กลายเป็นหน้าที่ที่สำคัญของรัฐบาลไปด้วย โดยหน้าที่สรุปได้ดังนี้

ก. หน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรของสังคม (allocation function)

หน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรของสังคม โดยเข้ามาแทรกแซงอาจจะโดยผ่านกระบวนการทางกฎหมายโดยการออกข้อบังคับต่างๆ หรือ โดยการใช้มาตรการทางการคลังทั้งด้านรายรับและรายจ่ายเพื่อแก้ไขความไม่สมบูรณ์ของตลาดในด้านต่างๆ ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น การจัดสรรทรัพยากรของสังคมก็ย่อมมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ข. หน้าที่ในการกระจายรายได้และความมั่นคงของสังคม (distribution function)

รัฐเข้าไปจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ ระบบตลาดจะทำให้หน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรและผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ โดยเข้ามาแทรกแซงให้มีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้นในตลาด นอกจากนี้รัฐบาลยังอาจต้องเข้าไปมีบทบาทในการกระจายรายได้ เนื่องจากกลไกตลาดนั้นอาจยังไม่สมบูรณ์ ทำให้การจัดสรรและการกระจายรายได้เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพและอาจมีการผูกขาดขึ้น รัฐบาลจึงต้องเข้าไปมีหน้าที่ในการผูกขาดนี้หมดไปหรือน้อยลง

ค. หน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (stabilization function)

การทำงานของกลไกตลาด มิได้เป็นการประกันว่าระบบเศรษฐกิจจะมีภาวะการจ้างงานเต็มที่ และมีเสถียรภาพของราคาเกิดขึ้นอยู่เสมอ ระดับการจ้างงานและราคาในระบบเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับระดับปริมาณรวมของประเทศเมื่อเทียบกับซัพพลายรวม (aggregate supply) หรือความสามารถในการผลิต ณ ระดับราคาที่เป็นอยู่นั้นเอง ระดับปริมาณรวมนั้นขึ้นอยู่กับการตัดสินใจในการใช้จ่ายของผู้บริโภค การตัดสินใจผลิตและลงทุนของผู้ผลิต นักลงทุนต่างๆ เป็นจำนวนหลายล้านคน การตัดสินใจเหล่านี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น รายได้ในปัจจุบันและในอดีต ความมั่นคง ความสามารถในการกู้ยืม และการคาดคะเนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้า รวมไปถึงเสถียรภาพทางการเมืองด้วย

เศรษฐกิจส่วนใหญ่ในปัจจุบันยังเป็นเศรษฐกิจเปิด ดังนั้นการแทรกแซงของรัฐบาลจำเป็นไม่เพียงเฉพาะเพื่อรักษาเสถียรภาพภายในแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังจำเป็นสำหรับการรักษาเสถียรภาพภายนอกด้วย โดยเฉพาะในระบบเศรษฐกิจที่ใช้อัตราแลกเปลี่ยนคงที่ (fix exchange rate) ซึ่งรัฐบาลจำต้องเข้ามาแทรกแซงในการรักษาอัตราแลกเปลี่ยนให้เปลี่ยนแปลงอยู่ในขอบเขตที่กำหนดไว้

ง. หน้าที่ในการส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของสังคม (growth function)

นอกจากหน้าที่ทั้งสาม ที่กล่าวมานั้น หน้าที่ที่สำคัญอีกหน้าที่หนึ่ง คือ หน้าที่ในการส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของสังคม เนื่องจากทรัพยากรมีจำกัด เราจะต้องเลือกระหว่างการบริโภคในปัจจุบันกับการบริโภคในอนาคต ปัจจุบันในการใช้จ่ายในปัจจุบัน หรือการออมไว้ใช้จ่ายในอนาคต ดังนั้น จึงอาจเลือกที่จะบริโภคในปัจจุบันมากกว่าในอนาคต การสะสมทุน (capital formation) อันเป็นฐานสำคัญของการขยายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอาจมีไม่เพียงพอ ถึงแม้ว่าระบบเศรษฐกิจเป็นระบบที่มีการแข่งขันสมบูรณ์ แต่กลไกอาจจะส่งสัญญาณให้เอกชนเลือกบริโภคในปัจจุบันมากกว่าอนาคตก็ได้

ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาททำหน้าที่ส่งเสริมให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราที่เหมาะสมตามที่สังคมต้องการ โดยใช้กระบวนการทางกฎหมาย หรือเครื่องมือทางการคลังมาสนับสนุนส่งเสริมให้มีการออมและการสะสมทุนมากขึ้นหรือรัฐบาลอาจจะเป็นผู้ลงทุนสร้างรากฐานที่จะอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการผลิตและการลงทุนของภาคเอกชนเสียเอง เช่น การลงทุนสร้างทุนขั้นพื้นฐาน (infrastructure) ต่างๆ เป็นต้น

2.1.3 นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับการค้าขาย

ถ้าขายเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความผันผวนสูง จากปริมาณผลผลิตในแต่ละปีที่ไม่คงที่ ขึ้นลงตามสภาพภูมิอากาศ บางปีผลผลิตสูง ทำให้ราคาตลาดต่ำ บางปีผลผลิตต่ำ ราคาตลาดสูง ซึ่งเกิดผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เพาะปลูกค้าขาย และผู้ประกอบการแปรรูปค้าขายเป็นอย่างมาก รัฐบาลเห็นว่าปัญหาดังกล่าวมีความสำคัญ และควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จึงได้เข้ามาแทรกแซงโดยการออกนโยบายให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ประกอบการ ตั้งแต่ปี 2546 และมีการปรับกลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพและตรงกับเป้าหมายเรียงตามลำดับ (กรมวิชาการเกษตร, 2551) ดังต่อไปนี้

1) นโยบายการค้าขาย ปี 2546 รัฐบาลได้มีนโยบายแทรกแซงราคา โดยคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ดำเนินการรับจำนำค้าขายอบแห้งจากเกษตรกรรายย่อยและสหกรณ์ โดยองค์การคลังสินค้า และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร รับฝากและออกใบประทวนสินค้า

2) นโยบายการค้าขายปี 2547 รัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการจัดตลาดค้าขาย เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรจากราคาค้าขายตกต่ำ โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน และได้ออกมาตรการ 5 ข้อ คือ การกระจายผลผลิตค้าขายสด การแปรรูปค้าขายบรรจุกระป๋อง การส่งเสริมการ

บริโภคลำไยภายในประเทศ การแปรรูปและการตลาดลำไยอบแห้ง และการกระจายลำไยสดเพื่อส่งออก

3) นโยบายการค้าลำไยปี 2548 รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนให้ความสะดวกในการกระจายผลผลิตทั้งในและต่างประเทศ มีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์การบริโภคลำไย ได้มีการออกมาตรการ 6 ข้อ เพื่อมาสนับสนุนการแก้ไขปัญหา คือ การกระจายลำไยสดในประเทศ การผลักดันการส่งออกลำไยสดของภาคเอกชน มุ่งเน้นตลาดประเทศจีน ฮองกง และอินโดนีเซียเป็นหลัก การแปรรูปลำไยอบแห้ง การแปรรูปลำไยอบแห้งเนื้อสีทอง การแปรรูปลำไยกระป๋อง และการส่งเสริมการบริโภคภายในและต่างประเทศ

4) นโยบายการค้าลำไย ปี 2549 รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมการแปรรูปลำไยอบแห้ง โดยได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มเกษตรกร แล้วให้การสนับสนุนเงินกู้ในการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายผลิตลำไยอบแห้งสีทอง และลำไยอบแห้งทั้งผล

5) นโยบายการค้าลำไย ปี 2550 รัฐบาลเข้าไปแก้ไขปัญหาผลผลิตล้นตลาดและราคาตกต่ำ โดยให้มีการรวมกลุ่ม รวบรวมผลผลิต แปรรูป และหาช่องทางการกระจายผลผลิตออกจากพื้นที่ไปยังจังหวัดนอกเขตการปลูก ผ่านกลไกสหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน โดยแนวทางการบริหารจัดการลำไย ประกอบด้วย การส่งเสริมการบริโภคภายในประเทศ การส่งเสริมตามกลไกตลาดของลำไยสด การแปรรูปลำไยอบแห้ง

6) นโยบายการค้าลำไยปี 2551 เนื่องจากภาคเหนือประสบปัญหาภัยแล้ง ทำให้ปริมาณลำไยลดลง และเกิดปัญหาการปลอมปนลำไยอบแห้งปีก่อนๆ ไปปนกับลำไยปกติ จึงมีมาตรการช่วยเหลือด้านราคาลำไยสดเพิ่มขึ้น โดยปรับขึ้นราคา กิโลกรัมละ 1 บาท ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

7) นโยบายการค้าลำไยตั้งแต่ปี 2552 และปี 2553 รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงผลกระทบจากการออกนโยบายในปีที่ผ่านมา ในปีนี้จึงมีการออกนโยบายโดยมุ่งช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการลำไยอบแห้งอย่างจริงจัง โดยได้ให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดหาแหล่งเงินทุนให้แก่ผู้ประกอบการลำไยอบแห้งผ่าน 2 โครงการ ได้แก่

(1) โครงการและมาตรการการส่งเสริมการแปรรูปลำไยอบแห้งเนื้อสีทอง

(2) โครงการและมาตรการการส่งเสริมการแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งผล

ในปี 2553 รัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการลำไยอบแห้งในโครงการและมาตรการการส่งเสริมการแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งผล ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งช่วยเหลือผู้ประกอบการลำไยอบแห้ง ใน 8 จังหวัดภาคเหนือ ประกอบด้วย เชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา และตาก ซึ่งเป็นโครงการที่สนับสนุนด้านเงินทุนหมุนเวียนในกิจการโดยรัฐได้เข้ามา

ช่วยเหลือในด้านการจ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี ให้กับผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ

2.1.4 รายละเอียดโครงการและมาตรการการส่งเสริมการแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งผล ปี 2553

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนแหล่งเงินทุน สำหรับเป็นทุนหมุนเวียน จากสถาบันการเงินให้แก่ผู้ประกอบการลำไยอบแห้ง วิสาหกิจชุมชน โดยชดเชยดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี เป็นระยะเวลา 1 ปี (สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน, 2553)

1) คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ

(1) เป็นสหกรณ์ที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ปี 2542 หรือกลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการ ที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนปี 2548 หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) เป็นสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครใจจะดำเนินธุรกิจแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งผล

(3) มีพนักงานบัญชี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำบัญชี

(4) มีสถานที่รวบรวมหรือคลังสินค้าตลอดจนมีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็น

(5) ไม่มีหนี้ค้างชำระเงิน จากคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.)

2) ระยะเวลาดำเนินงาน

(1) การอนุมัติเงินกู้ ในระหว่างวันที่ 10 กรกฎาคม 2553 ถึง 31 ตุลาคม 2553

(2) ระยะเวลาในการส่งคืนเงินกู้ วันที่ 10 กรกฎาคม 2553 ถึง วันที่ 30 มิถุนายน 2554

3) วงเงินกู้ อัตรดอกเบี้ย และหลักประกัน

วงเงินกู้ อัตรดอกเบี้ย และหลักประกัน จะใช้สถานที่ประกอบการ เตาอบและจำนวนลำไยที่ผ่านการอบแห้งแล้วในโกดัง เป็นหลักประกัน โดยจะชดเชยดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี เป็นระยะเวลานาน 1 ปี

4) วิธีการเข้าร่วมโครงการ

(1) ให้หน่วยงานที่ คณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด (คพจ.) มอบหมายประกาศ และรับสมัครเข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่วันที่ 10 กรกฎาคม 2553 ถึง 25 กรกฎาคม 2553

(2) ให้ผู้ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการแจ้งความจำนงเข้าร่วมโครงการในจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของโรงอบลำไย โดยให้ยื่นใบสมัครต่อสำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อรวบรวมสรุปเสนอให้

คณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด (คพจ.) พิจารณาโดยใช้แบบฟอร์มใบสมัครที่กำหนด

(3) เมื่อคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด (คพจ.) ให้ความเห็นชอบแล้วมอบหมายให้สำนักงานเกษตรจังหวัด ออกหนังสือรับรองว่าเป็นผู้เข้าร่วมโครงการฯ ตามแบบฟอร์มที่กำหนด เพื่อนำไปเป็นหลักฐานประกอบการยื่นขอกู้เงินจากสถาบันการเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด

(4) ธนาคารจะพิจารณาให้กู้ยืมเงินตามหลักเกณฑ์ของธนาคาร จากหลักทรัพย์ค้ำประกัน และความสามารถในการชำระหนี้สิน

5) การเบิกจ่ายเงินชดเชยดอกเบี้ยเงินกู้

ธนาคารยื่นขอเบิกเงินชดเชยอัตราดอกเบี้ยต่อสำนักงานเกษตรจังหวัด โดยให้แนบบรรณการเข้าร่วมโครงการที่ออกโดย สำนักงานเกษตรจังหวัด หลักฐานการกู้ยืมเงินจากธนาคาร ในระหว่างวันที่ 10 กรกฎาคม 2553 ถึง 31 สิงหาคม 2553 และหลักฐานการซื้อลำไยสด จากเกษตรกรของผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อประกอบการขอเบิกเงิน โดยให้ธนาคารส่งยอดกู้ยืมของผู้เข้าร่วมโครงการที่ค้างชำระเป็น 3 งวด

6) เงื่อนไขการดำเนินงาน

สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้กู้ยืม ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรอันเนื่องมาจากผลิตผลการเกษตรระดับจังหวัด (คพจ.) กำหนด

สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้เข้าร่วมโครงการ ต้องซื้อลำไยสด (ร่วง) จากเกษตรกรหรือผู้รวบรวม โดยกำหนดราคารับซื้อตามมาตรการลำไยสด (ร่วง) ดังนี้

เกรด AA ไม่ต่ำกว่ากิโลกรัมละ 18 บาท

เกรด A ไม่ต่ำกว่ากิโลกรัมละ 13 บาท

เกรด B ไม่ต่ำกว่ากิโลกรัมละ 8 บาท

ผู้เข้าร่วมโครงการจะต้องได้รับการอนุมัติเงินกู้จากธนาคารในระหว่างวันที่ 10 กรกฎาคม 2553 ถึง วันที่ 31 ตุลาคม 2553

จังหวัดลำพูนได้นำโครงการและมาตรการการส่งเสริมการแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งหมดมาใช้เพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้ประกอบการลำไยอบแห้งทั้งหมด ในด้านแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ดอกเบี้ยต่ำโดยได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งช่วยเหลือผู้ประกอบการฯ ในด้านการชดเชยอัตราดอกเบี้ยในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี มีการจัดหาแหล่ง

เงินกู้ให้แก่ผู้ประกอบการลำไยอบแห้งในเขตจังหวัดลำพูนโดยเงินกู้ที่จัดสรรไว้ในปี 2553 เท่ากับ 358.84 ล้านบาท วงเงินชดเชยดอกเบี้ยเงินกู้ เท่ากับ 10.852 ล้านบาท ในการดำเนินการแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งหมด เป้าหมาย 35,884 ตัน ในปี 2553 จังหวัดลำพูนมีผู้ประกอบการลำไยอบแห้งทั้งหมด จำนวน 194 ราย โดยใช้เงินจากกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการลำไยอบแห้งทั้งหมด เพื่อเป็นการช่วยผู้ประกอบการฯ ในการลดต้นทุนการผลิตลง ทำให้มีผลประกอบการดีขึ้น และยังเป็น การช่วยเหลือผู้ประกอบการฯ ในด้านของการซื้อลำไยสดในราคามาตรฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ประกอบการลำไยอบแห้งทั้งหมดในจังหวัดลำพูนที่ได้รับการจัดสรรเงินกู้ ตั้งแต่ปี 2552

ปีที่เข้าร่วม	ผู้สมัครเข้าร่วมโครงการ	จำนวนผู้ได้รับการจัดสรรวงเงิน (ราย)	วงเงินอนุมัติให้กู้ (ล้านบาท)	วงเงินชดเชยดอกเบี้ยผู้เข้าร่วมโครงการ (ล้านบาท)
2552	303	137	336.26	10.087
2553	194	84	358.84	10.852
2554	72	42	463.64	13.50

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พงศกร ทวีสุข (2544) ได้ศึกษาถึงการดำเนินงานของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมลำไยอบแห้งในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดของการดำเนินงานคือ ปัญหาขาดการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนในการกิจการแปรรูปลำไยอบแห้งอย่างจริงจัง และการศึกษาค้นคว้าสนใจตรงข้อเสนอแนะของงานวิจัยที่เสนอแนะให้สถาบันการเงิน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการและแนวทางในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการลำไยอบแห้งในด้านแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในกิจการ และเสนออัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในกิจการแปรรูปลำไยอบแห้ง เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเป็นการสร้างสภาพคล่องทางการค้า และสร้างความเชื่อมั่นในธุรกิจลำไยอบแห้งต่อไป

สมพร นันทะชัย (2545) ได้ทำการศึกษาถึงมาตรการและโครงการที่รัฐได้เข้ามาช่วยเหลือผู้ประกอบการในการแปรรูปลำไยอบแห้งเพื่อส่งออกทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มมูลค่าทาง

เศรษฐกิจให้แก่ผู้ประกอบการลำไยอบแห้ง โดยได้ศึกษา 3 มาตรการ ได้แก่ มาตรการควบคุมการนำเข้าและการส่งออกของกระทรวงพาณิชย์ มาตรการนำเข้าลำไยต่างประเทศ และมาตรการส่งเสริมการตลาดลำไย โดยการส่งเสริมการตลาดลำไยนั้น มาจากการส่งเสริมการแปรรูปลำไยสดมาเป็นลำไยอบแห้งทั้งผล การศึกษาครั้งนี้ได้พบปัญหาในระดับของการแปรรูปลำไย คือ ปัญหาจากการขาดเงินทุนและการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยผู้ประกอบการลำไยอบแห้งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร จึงไม่มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอในการทำอุตสาหกรรมแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งผล เงินทุนที่ใช้หมุนเวียนได้มาจากการขายลำไยอบแห้ง แล้วนำมาหมุนเวียนในกิจการ ประสบปัญหาการต่อรองราคายกกับนายทุน ซึ่งรัฐได้เข้ามาช่วยเหลือโดยผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก). ซึ่งได้รับการสนับสนุนการแปรรูปลำไยอบแห้งแล้วก็ตาม แต่ปัญหาดังกล่าว ยังถูกจำกัดด้วยกฎระเบียบและความล่าช้าของระบบราชการ และเงินทุนช่วยเหลือของ คชก. มาไม่ทันกับความต้องการของผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่จะรัฐจะต้องเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหา ปรับปรุง โครงการและมาตรการดังกล่าว เพื่อที่จะสามารถช่วยเหลือผู้ประกอบการลำไยอบแห้งได้อย่างแท้จริง

วรณัฐ ศรีเกษฎารักษ์ และคณะ (2546) ได้ทำการศึกษาระบบตลาดที่เชื่อมโยงกับระบบผลิตภัณฑ์ลำไยภายในประเทศ พบว่า ผลผลิตในอดีต (2534-2543) โดยเฉพาะปี 2543 มีการนำเทคโนโลยีการปลูกลำไยออกนอกฤดู โดยใช้สารโปรตัสเซียมคลอไรด์และมีการขยายพื้นที่ปลูก ทำให้ผลผลิตลำไย ปี 2543 มีปริมาณสูง โดยผลผลิตภาคเหนือมากกว่า ร้อยละเก้าสิบ ลำไยสดทั้งหมดของประเทศจะนำมาบริโภคภายในประเทศ ร้อยละ 18.69 ของผลผลิต ที่เหลือส่งออกโดยเฉพาะ โดยคิดเป็นลำไยสด ร้อยละ 28.14 และลำไยแปรรูป ร้อยละ 53.16 จากผลผลิตที่มากทำให้ราคาลำไยตกต่ำ ดังนั้นรัฐบาลจึงให้การสนับสนุนเดาอบเพื่อการแปรรูปเป็นลำไยอบแห้งทั้งเปลือกเพื่อแก้ปัญหาราคาลำไยตกต่ำจึงทำให้ปริมาณการส่งออกลำไยอบแห้งทั้งเปลือกมีปริมาณสูงและยังมีบางส่วนยังไม่ได้จำหน่ายออก จึงส่งผลต่อปี 2544 ซึ่งมีผลผลิตลำไยไม่เพิ่ม แต่มีลำไยอบแห้งทั้งเปลือกรอการจำหน่ายเป็นจำนวนมาก เกษตรกรจึงจำหน่ายลำไยสดได้ในราคาดีกว่าปี 2544 รัฐบาลไม่มีนโยบายประกันราคาลำไยอบแห้งทั้งเปลือก แต่ปี 2545 รัฐบาลมีนโยบายประกันราคาลำไยอบแห้งทั้งเปลือก เกษตรกรส่วนใหญ่จะนำมาแปรรูปเป็นลำไยอบแห้งทั้งเปลือกซึ่งได้ราคาดีกว่า ดังนั้นปี 2543 - 2545 จะพบว่ารัฐบาลจะมีนโยบายพยุงราคาลำไยในช่วงมีผลผลิตมาก ส่งผลต่อกลไกตลาด โดยเฉพาะผลผลิตและความต้องการ ที่ไม่ได้ดำเนินไปตามตลาดสภาวะปกติ ระบบการกระจายและช่องทางการตลาดลำไยอบแห้งทั้งเปลือก พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยจะนำลำไยมาอบแห้งต่อเมื่อราคาลำไยสดราคาต่ำ และนำมาอบแห้งด้วยเดาอบของตนเองเสียส่วนใหญ่แล้วนำลำไยอบแห้งทั้งเปลือกไปจำหน่ายตามนโยบายประกันราคาของรัฐบาลหากมีราคาที่ต่ำกว่า หรือ

จำหน่ายให้เอกชนโดยตรง หากเกษตรกรต้องการใช้เงินด่วน ลำไยอบแห้งทั้งเปลือกเกือบร้อยละ 95 ส่งออกไปที่สาธารณรัฐประชาชนจีน

เพ็ญศรี เจริญวานิชและพัชรา ตันติประภา (2547) ได้ศึกษาโครงการ “การศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการในการแก้ไขปัญหาลำไย” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลสถานการณ์ลำไยปี 2547 แนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาลำไยของหน่วยงานรัฐบาลและภาคเอกชน ความต้องการงานวิจัยเพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การแก้ไขปัญหาลำไย และข้อมูลแนวทางวิจัยและการปฏิบัติเพื่อไปสนับสนุนรูปแบบการดำเนินงานของบริษัทลำไยแห่งชาติ โดยวิธีการวิจัยประกอบด้วย การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาลำไย เพื่อสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือ ผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานและองค์กรของรัฐ ผู้ประกอบการลำไย และเกษตรกรผู้ปลูกลำไย ผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์ลำไยปี 2547 คือ มีผลผลิตลำไยสดออกสู่ตลาดปริมาณมาก คาดว่าผลผลิตออกสู่ตลาดประมาณ 544,000 ตัน โดยมีการเปลี่ยนแปลงมาตรการการแก้ไขปัญหาลำไยเนื่องจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฯ ซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบลำไยครบวงจรทั้งการผลิตและการตลาดตามมติ คชก. เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2547 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ลำไยในปี 2547-2551 โดยการแก้ไขปัญหาลำไยปี 2547 มี 3 มาตรการที่สำคัญคือ (1) การพยุงราคาลำไยโดยการแทรกแซงตลาดแทนการรับจํานำ (2) มาตรการช่วยเหลือผู้ส่งออกและการแก้ไขปัญหาค่าขนส่งลำไยสด (3) การเจรจากับรัฐบาลจีนเพื่อให้ยอมรับการตรวจรับรองคุณภาพจากไทยโดยขอให้รัฐบาลจีนไม่ต้องตรวจซ้ำ และใช้มาตรฐานเดียวกันทุกมณฑล สำหรับปัญหาของลำไยไทย จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ประเด็นที่เป็นปัญหาของลำไยไทยที่สำคัญ 3 ประเด็น ได้แก่ ปริมาณผลผลิตลำไยสด วิธีการแก้ปัญหาลำไยของรัฐและการแทรกแซงจากองค์กรของรัฐ โดยต้องการให้รับเข้ามาแทรกแซงด้านการแก้ปัญหาลำไยสดตลาดส่งออกสำหรับผลิตภัณฑ์ลำไย ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐในการแก้ไขปัญหาค่าขนส่งความต้องการของลูกค้านำมาตรฐานผลิตภัณฑ์ลำไย การศึกษาและความเข้าใจกฎระเบียบของตลาดต่างประเทศและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ประกอบการกับภาครัฐ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาลำไยที่ตรงประเด็นและยั่งยืนต่อไป

พัชราภรณ์ พุศรี (2551) ศึกษาปัจจัยทางการตลาดการส่งออกลำไยอบแห้งในเขตภาคเหนือภายใต้กรอบการค้าเสรีไทยและจีน โดยทำการศึกษาในปัจจัยทางการตลาดการส่งออกลำไยอบแห้งในเขตภาคเหนือภายใต้กรอบการค้าเสรีไทยจีน ศึกษาแนวโน้มปริมาณและมูลค่าการส่งออกลำไยอบแห้งในเขตภาคเหนือ และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งออกลำไยอบแห้งในเขตภาคเหนือภายใต้กรอบการค้าเสรีไทยจีน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลด้านการตลาดของ

ผู้ประกอบการส่งออกส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์และด้านช่องทางการจัดจำหน่ายด้านราคาและด้านการส่งเสริมทางการตลาด ในส่วนของปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการนั้น ผู้ประกอบการส่งออกมีปัญหาด้านราคาการส่งออกที่ต่ำ ผลตอบแทนที่ได้ยังไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ขาดการรวมกลุ่มในการต่อรองราคา ขาดข้อมูลข่าวสารด้านการส่งออกที่มีประสิทธิภาพ และมีช่องทางในการจัดจำหน่ายลดลง ส่วนของข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการเห็นว่า ควรศึกษาข้อมูลการค้าลำไยอบแห้งของจีนให้มากขึ้น การควบคุมผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ และรับฟังคำแนะนำจากรัฐบาลในการส่งออก พร้อมทั้งให้ความร่วมมือในการตรวจคุณภาพลำไยอบแห้งอย่างเคร่งครัด

ภคพล สายหยุด (2551) ศึกษาการประเมินผลกระทบจากนโยบายแทรกแซงราคาลำไยของไทย โดยทำการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามนโยบายแทรกแซงราคาลำไยจากการสูญเสียงบประมาณของรัฐ และการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกร การวัดการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการแทรกแซงราคาลำไย และวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายแทรกแซงราคาลำไยในแง่มุมทางเศรษฐศาสตร์การเมืองเพื่อหาสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามนโยบายการแทรกแซงราคาลำไยในปี 2545-2547 รัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณสูงของลงเงินที่จะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น การแทรกแซงราคาลำไยของรัฐส่งผลให้สวัสดิการของเกษตรกรลดลง และผู้ส่งออกลำไยสดได้รับสวัสดิการเพิ่มขึ้น ในส่วนผลของการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การเมืองพบว่าในความเป็นจริงการเพิ่มขึ้นของอัตรารายได้ของเกษตรกรต่ำกว่านี้เนื่องจากรายได้ถูกดูดซับจากกลุ่มทุจริต ในส่วนข้อเสนอแนะนั้นทางรัฐบาลควรช่วยเหลือเกษตรกรโดยการจ่ายค่าชดเชยส่วนต่างให้ราคาเกษตรกรโดยตรงเพื่อให้ถึงมือเกษตรกรโดยตรง และสามารถลดขั้นตอนที่นำไปสู่การทุจริตได้

พิรพงษ์ นันตะพงษ์ (2554) ได้ศึกษาการใช้กลยุทธ์การตลาดของผู้ประกอบการลำไยอบแห้ง โดยศึกษาการใช้กลยุทธ์ด้านการตลาดและปัญหาในการใช้กลยุทธ์การตลาดของผู้ประกอบการลำไยอบแห้งในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้จับทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมพบว่า การใช้กลยุทธ์การตลาดนั้นผู้ประกอบการให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจำหน่าย และการให้ความสำคัญกับการใช้กลยุทธ์ด้านการส่งการตลาด ในส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้กลยุทธ์ตลาดพบว่า มีปัญหาด้านทุนสูงตามปัจจัยการผลิต ราคาไม่มีความแน่นอนไม่มีส่วนลดทางการค้าหรือส่วนลดที่ให้ลูกค้าไม่กระตุ้นให้เกิดการซื้อ สำหรับข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการฯ ควรดำเนินการคือ การรวมกลุ่มเพื่อใช้อำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางและการขยายตลาดใหม่ไปยังประเทศอื่นๆ เช่น ใต้หวัน ฮองกง อินเดีย และอินโดนีเซีย รวมทั้งการรักษาคุณภาพสินค้าให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด